

etergenten

INFORMATION FÖR ANSTÄLLDA VID SUNLIGHT OCH SUMA 6 • 1976

Hur blev semestern?

Det stora semesteräventyret är över för den här gången. Stor variation har det varit på Sunlightarnas semester-mål. Allt från USA, Canada, Fjärran

Laine Vellet, driftlab, har rest över 300 mil i USA och Canada. Deltagit i estländarnas världskongress i Baltimore med sång- och ljusfestival och ca 10.000 deltagare.

— Det var mitt andra USA-besök. Jag var lika fascinerad denna gång. Amerika håller på att få egen kultur.

"Drömmen om transsibiriska järnvägen", har många burit på. Tåg från Moskva till Vladivostok vid Japanska sjön. 930 mil, sju och ett halvt dygn till skenskarvars dunkande. Det ståtligaste av alla järnvägsprojekt. Pratat om denna exotiska resa har många gjort men färre har genomfört den. Det har nu Sunlights personalchef **Göran Karle** gjort tillsammans med sin hustru. Läs deras intressanta rese-käleri på sid 4—5.

Östern, Tunisien till Oxelösunds skärgård finns representerat. Stoffet skulle räcka till en resehandbok för flera kontinenter, men av utrymmesskäl får

Mohamed Nakouri, flytande produkter, har jobbat på Sunlight sedan mars 1975. Han går på företagets svenskundervisning och talar bra svenska, men så är också hans hustru svenska. — Jag har varit hemma i Tunisien på semester tillsammans med hustru Margaretha och lilla dottern.

Marianne Eklund, pulverpackning, har åkt omkring i den norrländska naturen. — Vi har ställt husvagnen och åkt med bilen. Plockat lite hjört-ron, och för övrigt bara njutit av den vackra naturen och stillheten. Så mycket badande har det inte blivit. Vatt-net i bäckar och fjällsjöar var isande kallt. Man fick nöja sig med en hastig avrivning.

Har Du inte sett några björnar?

— Nej, men renar.

vi nöja oss med ett litet axplock. Själ-
v har Red "gjort" östra Bornholm per
cykel. Ett blygsamt, men ett soligt och
blommigt, äventyr.

Anne-Marie Johansson, pulverpack-
ningen: — Jag har varit i Österrike två
veckor. Vi flög ner och bodde i en by.
Därifrån gjorde vi utflykter. Jag har
både vandrat i bergen och badat. För-
sta veckan var soligt, men den andra
hade vi det regnigt. Men ute kunde
man ju vara ändå varje dag.

Sture Johansson, prod tekn avd:
— Ja om Du lovar att inte avslöja
något för pressen så ska jag tala om
att min hustru och jag tältat på en li-
ten förtjusande ö, där vi, fjärran från
trängseln på Rhodos' och Kanarie-
öarnas stränder, kunde både bada
näck, fiska och leva campingliv. Och
vattnet var friskt och rent.

— Och var ligger den ön?

— Som sagt, om Du inte avslöjar
det så ... i Oxelösunds skärgård!

■ Yngve Johansson har varit chaufför sedan han fick körkort, d v s nästan hela sitt yrkesverksamma liv, som trots att han ännu ej fyllt 35 är ganska långt. Yngve började jobba redan som 15-åring, men till Sunlight kom han först i augusti 1971 som chaufför på lastbilen, som går mellan Nyköping och Stockholm varje dag.

— Före körskortsåldern hade jag ett par mellanspel, dels som sjöman, dels under 14 månader som signalist i FN-tjänst på Cypern. Men annars har jag kört bil för resten, säger Yngve på oförfalskad gotländska, som tyvärr inte kan återges i skrift.

Varför tyckte Du Dig behöva det här kunskapstillskottet?

— Alla nya bestämmelser och regler som kommit på senare tid. Bl a om lastning och lasts förankring, om första hjälp, om straffbestämmelser vid överlast och andra förseelser m m. Det är verkligen konstigt att man inte måste förnya de teoretiska trafik-kunskaperna med lämpliga tidsintervaller. Det har talats om att köra upp vart 10:de år för förnyande av körkortet, men jag tycker att det vore betydligt viktigare att läsa in de nya trafikregler som kommer.

Tycker Du yrkeschaufförer kör fel-fritt för det mesta?

— Nej då! — De är kanske mer hjälpsamma än andra på vägen för alla är ju i samma båt (eller heter det bil här) för vägen är ju deras gemensamma arbetsplats. Men visst ser man dumma grejor varje dag av både yrkes- och andra chaufförer.

För Yngve går Du säker

Vi vanliga "till-och-från-jobbet-bilister" tycker ibland att dessa "vägens riddare", yrkeschaufförerna, anser sig fullärda vad gäller bilkörning och uppträdande i trafiken. Men i så fall är Yngve undantaget som bekräftar regeln. På sin fritid har han nyligen läst ett par korrespondenskurser i **TRAFIKSÄKERHET!**

Törs man fråga vad Du tycker om kvinnan som bilist?

— Jag säger som många andra att förutsättningarna för kvinnan som bilförare är precis desamma som för mannen. Att det snackas om att kvinnan vimsar i trafiken beror på att hon inte har samma körrutin som mannen. Fortfarande får kvinnan i familjen låna bilen för sällan och blir därför osäker, precis på samma sätt som en man blir det. De flesta män gör väl också samma fel som jag gör. Sitter bredvid när hustrun kör och kritiserar och bromsar och stönar. Av det blir hon inte bättre bilförare precis. Vi får sluta med det!

Några goda råd till dem som har semester kvar och ska ut på vägen?

— Håll avståndet! — Det är den största synden vi alla gör. Bromssträckan blir för kort och händer något med framförvarande bil hinner vi inte förhindra en olycka. Och så var det vägs skyltarna! — De är inte uppsatta som dekoration. Handen på hjärtat, när saktade Du ner till 60—70 km/tim vid en viltskyt? Ändå är viltolyckorna så vanliga och ger i regel stora såväl materiella- som personsador. Slappna inte av även om trafiken är monoton. Trafiksituationen ändras snabbare och mer oväntat än Du tror. Ja, det är några av de saker jag tänker på när jag sitter på E4:an om dagarna.

Kan Du tänka Dig något annat yrke?

— Jo, men vad? Det borde göras nu innan man blir för gammal. Men främmande för tanken är jag inte. □

Detergenten
(latin = rengöraren)

Nr 6 1976
ARGÅNG 6

Manusstopp
för nästa nummer den 6 september

Utgiven av:
Sunlights Informationsavdelning
Fack, 611 00 NYKÖPING
Tel. 0155/802 00

Ansvarig utgivare:
Gun Sköld

Redaktör:
Daga Lundkvist

Redaktionskommitté:
Britt-Louise Johansson, LO-anslutna
Kalle Johansson, illustrationer
Göran Karle, Sunlight
(alt Anders Krantz)
Erik Nordström, TCO-anslutna och
företagsnämndens ekonomikommitté
K B Wiklund, AB Suma

LÄNSTRYCKERIET NYKÖPING

Färdig med svenskan

ULLA-MAIJA RYYTI är den första Sunlight-eleven, som klarat av 240 timmar i svenskundervisningen för invandrare. Ulla-Maija kom till Sverige 1970 från Nokia i Finland. Hon kunde lite svenska då — så mycket att hon klarade det viktigaste i samhället. I mars 1971 började Ulla-Maija på Sunlight, på tvålavedelningen och sedan ett par år arbetar hon på tvätteriet och lab.

Vad tycker Du allmänt om kursen?

— Mycket bra och helt enkelt nödvändig. Jag vill rekommendera alla, som har rätt att få den här undervisningen, att ta den. Eftersom jag kunde lite svenska innan, så har jag haft extra studiematerial vid sidan om.

Kursen har gått på arbetstid. Har det varit svårt att gå ifrån jobbet?

— För min del har det inte varit några problem. Just det att man fått gå på arbetstid har gjort att alla kommit varje gång. Kursen har omfattat 5 timmar i veckan. 3 timmar en förmiddag och 2 timmar en eftermiddag.

Ulla-Maija (t h) och svensklärare Birgitta Berntsson.

Samtidigt som kursen varit en nyttig lärdom har den också betytt ett avbrott i dagsrutinen. En annan fördel är att man inte behövt förlänga arbetsdagen med kurstimmarna eller att behöva först gå hem och så till kursen. För dem som går skift är det omöjligt med kvällsundervisning. Jag gjorde det i början när jag kom till Sverige, men kunde då vara med bara varannan vecka och det blev ingen behållning. Det här är ett bra sätt och nu får man själv försöka bygga på vidare. Detta är i alla fall bara en grund, men en bra sådan. □

Tjuvar i farten

Kanske tjuven behövde pengarna bättre än jag, men det finns ju ärligare metoder om man är i knipa. Förskott, lån eller socialhjälp t ex.

■ "Tom-peng-pung" brukar vi skoja om på låtsas-kinesiska. Men för Thure Eriksson på utsmälningsavdelningen i Nyköping var det allvar på renaste svenska veckan före semestern. En dag när Thure skulle hämta sin plånbok ur byxfickan i klädskapet var den borta. En kompis hittade den senare, men då var den tom och Thure var ca 300 kr fattigare.

— Visst blev jag både ledsen och snopen, säger Thure. — Skåpet var visserligen olåst, men man tror ju att man är bland ärliga människor och när inget hänt på många år så blir man godtrogen. Och jag kan inte förstå hur man kan stjäla för en arbetskamrat. Jag tycker det skulle kännas botten att betala med de pengarna.

Ja, det tycker man. Men tyvärr måste vi lära oss att leva som om vi ständigt är omgivna av bovar och banditer. Människor som inte lärt sig att skilja på eget och andras finns alltid och överallt. Kom därför ihåg att

- Lämna aldrig handväskan eller portmonnän synlig när Du går ut ur arbetsrummet!
- Gå inte ifrån kavajen, hängande över en stol med plånboken i fickan!
- Lås klädskapet! □

KURSVERK-SAMHETEN

Engelska

Tre grupper med olika svårighetsgrad. Gamla och nya deltagare anmäler sig snarast till personalavdelningen. Lärare: Thomas White (alla grupper) ("Start" gör uppehåll under hösten då Monica Lundberg är barnledig).

Svenskundervisning för invandrare
Pågår, elever kallas särskilt.

Arbetsledarutbildning

"Se om Dig själv"

Intresserade kan redan nu höra av sig till personalavdelningen.

Företagskännedom I

Vänder sig i första hand till nyanställda, som kommer att inbjudas.

"Förkortad laborantutbildning"

Deltagarna kallas.

Praktisk teori för elektriker

Påbörjades under våren och fortsätter i höst.

Bättre arbetsmiljö

Deltagarna kallas särskilt.

Framställningsteknik

Intresse har anmälts i utvecklingssamtalen och deltagarna kallas särskilt. Två kurser genomförs måndag—onsdag veckorna 43 och 46.

Dessutom kommer vi att genomföra en omfattande utbildning runt lagen om medbestämmanderätt (§ 32). Utformningen diskuteras mellan företagsledningen och de fackliga klubbarna.

Välkommen att diskutera utbildningsfrågor med personalavdelningen eller de fackliga studieorganisationerna.

För studierådet i Nyköping

Anders Krantz

Scener från ett tåg . .

Tåg från Moskva till Vladivostok. Dagens turist kommer visserligen inte ända fram utan får stiga av lite innan. Vladivostok är örlogshamn och till sådana platser släpper inte Sovjetunionen fram utlänningar. Men äventyrsdrömmen går i uppfyllelse i alla fall och resan blir den storslagna förflyttning genom rummet, som man väntat sig, kronan bland tågresor. — Kl 10.10 en måndagsmorgon i juli rullar hon ut från perrongen på Jaroslav-stationen i Moskva, vår express "Rossia" (Ryssland). Bakom oss ett regnigt, gråtrist Moskva. Framför oss ligger Det Stora Tågäventyret.

Vi vaknar tidigt den första morgonen ombord. Vi har varit på väg nästan ett dygn. Rossia vaggade oss behagligt till sömns i gärkväll, som ett fartyg, men nu på morgonen har hon krängt och slängt och slamrat. Vi närmar oss Uralbergen. Jag försöker tassa ut i korridoren utan att väcka mina tre medresenärer i kupén. Jag blir hängande en lång stund framför fönstret, nyfiken på allt som glider förbi utanför. Regnet, som följt oss från Moskva har upphört, men landskapet är svårt sönderregnat. Vägarna är lervällingar och trasiga. Ängar står under vatten. Men Rossia går fram tryggt på sin banvall, högt över. Solen blänker till, den har runnit upp någonstans framme vid loket. Vi kör österut.

Vid frukostdags kommer vi till Perm. En stor industristad vid Kama, biflod till Volga. I Kama finns en hamn och där ligger märkvärdigt stora fartyg. Oceanfartyg mitt inne i landet, vid foten av Uralbergen? De ryska floderna är mer segelbara än jag kunnat föreställa mig. Anhopningen av industrier i Perm är imponerande och överraskande för oss utlänningar. I fortsättningen kommer vi att se många stora industricentra på vägen österut. Och varje gång häpnar vi över hur snabbt de dyker upp och över väldigheten.

Vi är på väg genom Uralbergen. Det är mjuka, snälla, runda berg, egentligen bara ett slags böljande rörelse genom landskapet. Överallt ligger de ryska byarna med de grå små husen, som hukar i lervällingen. De kommer att följa oss till resans slut. Blomsterängarna avlöser varandra. Björkhagar, höga, raka stammar. Ingenstans har jag sett så vackra

björkhagar och blomsterängar. Det går tyngre nu, uppför. Ständigt möter vi tåg på dubbelspåret. Bara ett par minuter emellan. Nästan alla är godståg lastade på väg västerut från Sibiriens råvaror och bearbetningsindustrier. Det mötande loket ger signal, det smäller kraftigt om tågsättet, yr in genom våra öppna fönster. Efteråt luktar det metalliskt en stund. På en passerar vi gränsen till Sibirien.

Vi åker "mjuk klass". Fyra stoppade britsar i kupéer, som saknar tvättställ, men är ganska hemtrevliga med vit gardin och vit duk på fönsterbordet. Rossia har också "hård klass" med britsar utan avbalkningar mot korridoren. Dessutom en vagn med "första klass" där man åker två i varje kupé. Varje vagn har två vagnskötare, de arbetar i skift och avlöser varandra. Detta är tydligen ett kvinnoyrke. Vi har mest kontakt med Olga. Olga är student från Moskva, hon ska bli järnvägsingenjör och detta är obligatorisk praktik för henne. Olga har en tjänstekupé i ena ändan av vagnen och intill en egen sovkupé. Hon förfogar över ett antal bandinspelningar, som distribueras centralt från Moskva och regelbundet låter hon rysk populärmusik skölja över oss i en brokig blandning. Högtalare sitter i korridoren och i varje kupé. De går att stänga av, en möjlighet som vi utnyttjar ofta. Utanför tjänstekupén står samovaren, som Olga eldar med träpinnar och kolstycken. Där hämtar hon hett vatten för att brygga té och sälja till oss passagerare. Olga sköter också värmen i vagnen. Varje vagn har egen panna och kolförråd. Inne i Olgas sovkupé förvaras vagnens linneförråd. Vid resans början fick vi en omgång lakan, örngott och en handduk. Det får räcka tiden ut. Bädningen sköter vi själva. Varje dag går Olga över golvet i kupéer och korridor med en liten dammsugare.

I några kupéer bor enbart turister, i några har slumpen blandat turister och sovjetmedborgare. De flesta kupéer på Rossia är förstås helt ryska. Överallt bor kvinnor och män om varandra. I de ryska kupéerna är mat och dryck lavat i högar på det lilla fönsterbordet, bröd i mängder, konserver, kanske en stor fet fläsksvål i tidningspapper, ägg, grönsaker, rökt fisk. Barn och vuxna vilar på britsarna, spelar schack, kanske kort. Över den däsiga fridfullheten svävar en tung doft av ryska cigaretter. I turistkupéerna är

livet annorlunda. Man hänger i fönstren, fotograferar, driver omkring och söker sällskap, dricker rysk champagne, studerar kartor, läser, skriver. Turisterna äter i restaurangvagnen.

Mot kvällen när svalkan kommer ökar aktiviteterna i turistkupéerna och i korridoren. På något håll har champagne nu fått sällskap med vitt grusiskt vin inhandlat i restaurangvagnen. Från sin styrhytt har Olga fått igång ett ganska häftigt musikband ut över högtalarna. Någon har kommit på att te och rom är en bra blandning. Men te saknas. Han försöker övertala Olga att tända under samovaren fast det äsent. Det slutar i en upprörd ström av ord på ryska, bestämt och tillrättavisande. Dessa utlänningar! Några har börjat köa för kvällens toalettbesök. Det finns en toalett med tvättställ varje vagnsända. Vi är trettiosex passagerare i vagnen. Det här med hygien och magar ombord är ett kapitel för sig.

Halvvägs ute på den sibiriska stäppen sitter vi i restaurangvagnen för att äta frukost. Kl är 8, lokal tid, men kroppen går fortfarande på stockholmstid, 3 på morgonen. Herregud — frukost mitt i natten! Inte undra på att det tar emot och att vi sitter och gaspar. Den här morgonen frestar man med ovanligt riklig frukost. Smör, bröd, ost, kokt ägg, mannagrynsgröt, ordentligt sockrad och med smält smör på toppen. Kaffe och te. Men den riktiga frukostaptiten vill inte infinna sig.

Restaurangvagnen påminner om en svensk, men varje bord har vit linne-duk, som byts ibland, och en vas med fräscha ängsblommor. Lövkoja, prästkrage, ackvileja. I gärkväll, när Rossia tvingades till ett oplanerat stopp på linjen, såg vi någon från restaurangvagnen, som plockade nya blommor. Restaurangvagnen har ett större urval än i Sverige. Man kan handla cigaretter, choklad, karameller, kex, konserver, frukt. Vagnen är proppad med förråd. Kartonger, trälådor, backar, säckar är stuvade under bord och stolar så man knappt får plats med benen. Det vill till stora förråd, det är långt mellan provianterbaserna längs linjen och vissa färskvaror finns inte att uppbringa längre österut. Dessutom ska det räcka till att sälja till folk på stationerna. Det händer på nästan varje station där Rossia stannar. Folk mest kvinnor, trängs utanför restaurangvagnens dörr för att köpa färsk frukt, grönsaker och mjölk i te-

trapak (den håller fem dygn, värdefullt för den som saknar kylskåp).

Det stående inslaget på bordet är brödet. Det ryska brödet är gott, speciellt det riktigt mörka. Osötat naturligtvis, syrligt och saftigt. Vi äter det gärna. Det bästa som kan sägas om maten i övrigt är att den är rikligt tilltagen. Alltför rikligt för oss som sitter stilla på ett tåg hela dagarna.

Personalen i restaurangvagnen arbetar sig t o r Moskva—Vladivostok och är sedan lediga en längre tid. Man har långa dagar och stökiga arbetsförhållanden. Före Ulan Ude, där kinesenärerna byter tåg, är vi många som skall äta i restaurangvagnen, tre mål om dagen. Sedan blir det betydligt lugnare och vi som är kvar får bättre med plats och mer uppmärksamhet. Förutom serveringen i restaurangvagnen skall köket också klara av att laga mat som bärs ut till försäljning direkt i vagnen. Våra svenska restauranganställda skulle nog inte acceptera vare sig arbetstider eller arbetsmiljö. ☆

Rossia stannar vid en station. En av de över 300 mellan Irkutsk och Chabarovsk och en av 40 som finns med i Rossias tidtabell. Vi står i 15 minuter. De flesta tar chansen att promenera ut efter perrongen. Några springer, kryssar fram mellan flanörerna. Tunga, söta, stickande dofter rinner fram ur kupéer och toaletter. Slår ner i värmen på perrongen. — Träningsoverall är vanligaste manliga klädseln för passagerarna. I värmen byter de flesta ut jackan mot vit undertröja eller bar överkropp. Kvinnorna har lätta sommarklänningar i stora mönster, brokiga färger. Längs perrongen finns kiosker eller enkla stånd, ibland bara en upp och ned vänd låda. Runda, ryska gummor i sjalett säljer tomater, kokt potatis med dill, saltgurka, piogger fyllda med kött eller fisk, ost, matbröd, lök, stekt potatis, rökt fisk. Trängseln är stor, det gäller att hinna mycket under det korta uppehållet. Några turister jagar vykort med lokala motiv, men det är svårt. Det finns mest med sputnikar och blommor eller vackra damer, som vi gissar är stjärnor i sovjetisk film eller TV. På perrongen sitter människor och betraktar kommersen, oss och tåget. Framför stationshuset står den obligatoriska Leninstatyn i sin bronserade förgyllenhet och på väggen sitter plakat med uppmanande tillrop och meningar som "Ära vare Sovjetunionens Kommunistiska Parti", "Sätt alla produk-

tionsresurser i arbete", "Partiet för oss mot Kommunismen".

Vid restaurangvagnen lastar man kol till köksspis. Färskt bröd och mjölk tas ombord. Alla vagnar får vattentankarna fyllda. I högtalarna meddelas tre minuter kvar till avgång. Så en minut. Olga har stått utanför vår vagnsdörr under hela uppehållet. Det gör hon vid varje station. I handen håller hon två signalflaggor. En röd, en gul. Hon vill att vi ska skynda oss ombord. Många passagerare är kvar på perrongen när tåget nästan omärkligt börjar rulla igång. Några har till sport att hoppa på först när Rossia fått upp farten. Vi turister är ombord i god tid. Olga är sist, sticker ut den gula flaggan i vagnsdörren — hennes vagn är klar. ☆

Femte dygnet, vi är i Sovjetiska Fjärran Östern. Vi kör längs med Kinas gräns, Amur heter gränsloden. Kineserna kallar den Svarta Drakens Flod. Ett väldigt vattensystem som rinner upp i Östra Mongoliets bergskedjor och mynnar i Ochotska havet mitt emot nordligaste Japan. Gränstrakterna mellan Sovjet och Kina är ett av världens hetaste hörn. Här har det varit ständiga gränsbråk sedan mitten av 1600-talet. Den hotande konflikten mellan de båda supermakterna har sin geografiska förankring här. Ett nytt inslag i resan, den militära aktiviteten ökar. Under ett dygn skymtar vi flygplatser med jakt- och helikopterflyg, radarstationer. Vi passerar mystiska tåg med halvt överkliga bepansrade järnvägsvagnar och övertäckta artilleripjäser. På stationerna ser vi fler soldater än tidigare. Ett annat tecken på militärt inflytande är bättre vägar. Asfalterade mil efter mil på rena landsbygden. Det har knappt sett öster om Ural. Sovjet lär ha upp emot en miljon man stående beredda i de här trakterna.

Landskapet blir starkt kuperat, järnvägen söker sig fram i ständiga böjar. Det går långsammare nu. 50 km/tim. Elektrifieringen har upphört och vi dras av ett diesellok. Tågentusiasterna klagar och tycker att det borde vara ånglok. Det är varmt. Över 30 grader vid middagstid. Öppna fönster överallt, men ingen klagar på korsdraget. Våra lakan fläckas av sot och damm, som virvlar in. Hur skulle det sett ut med koleldat ånglok? Det är 150 mil kvar, ett och ett halvt dygn. Sedan en snabb flygresan till Moskva. 8 tim för det som tog oss 7 dygn med tåget.

SUNLIGHT SKAPAR CIRKUSSTÄMNING

Skolorna ligger i startgroparna in för hösten. Industrisemestern är öve för den här gången och man börja flytta in till stan från sommarvistet.

När allt detta händer så har Sunlight redan startat årets storkampanj som går under namnet "Rabatt-Paraden" — en värdig efterföljare till tidigare års Skotte-, Elefant-, Guldgräva och Skepparkampanjer, vilka alla varit lyckade storsäljare. Tillverkning packning och införsäljning skedde redan i juni och nu är cirkusen i full gång ute i butikerna.

Symbolen — som ska skapa cirkusstämningen — är Eva Rydberg clownutstyrel. Kampanjen i år får de vis betraktas som en motåtgärd mot Ajax och även denna gång har Gibben tub med i spelet. Pepsodent tandkräm ingår nämligen tillsammans med Sunlightprodukterna Via, Comfor Andy och Lux toalettväv.

Kampanjen såldes in till affärerna redan vecka 23, dvs första veckan juni, och leverans till grossist skedd under veckorna 30, 31 och 32.

130 järnvägsvagnar kampanjprodukter har skickats ut, berättar Åk Nilsson som är ansvarig för distributionen i Nyköping.

PS PS PS PS PS PS PS PS PS

I pressläggningsögonblicket har organisationsutredningens slutrapport just distribuerats till fackklubbarna och till linjeorganisationen. Rapporten kommer att diskuteras inom de närmaste månaderna i Företagsnämnd, Samarbetsgrupp och på linjen. Vi hoppas kunna återkomma till rapportens innehåll i nästa nummer.

Pryo på låg- och mellanstadiet!

Men klarar vi det?

Skolans yrkesvalslärare (Syo-konsulenter) som tillsammans med eleverna planerar pryoverksamheten, har ofta uttryckt sin uppskattning för det sätt på vilket vi tar hand om eleverna. Denna uppskattning ska i första hand tillskrivas handledarna och de som hjälper eleverna tillrätta på avd. Som kontaktperson mellan företaget och skolan känns det angeläget att förmedla detta till alla som varit och kommer att vara inblandade i pryoverksamheten. Under höstterminen infaller två veckors pryon och vi hoppas samarbetet ska fungera lika bra som tidigare.

DAGA LUNDKVIST

■ I egenskap av en av kommunens största arbetsgivare förväntar sig skolan att företaget välvilligt ställer upp och tar emot elever och lärare för information, praktik och yrkesorienterande studiebesök.

Eleverna i skolan bör förberedas för vuxen- och arbetslivet redan från lägsta klasserna genom att införa studie- och yrkesorientering på låg- och mellanstadiet. Så menar SÖ (skolöverstyrelsen) i ett förslag.

SAF (Arbetsgivareföreningen) säger i sitt remissvar att företagen har varken vana eller utbildad personal att ta emot så unga elever. Redan nu har

man svårt att klara alla studerande på andra nivåer.

LO säger i sitt remissvar att det är ytterst angeläget att skolorna från första början ger eleverna kunskap om vad arbetet betyder i en människas liv och att de får kännedom om de olika yrken som finns i arbetslivet. I det program, som antogs av LO-kongressen i år, finns också krav på en starkare koppling mellan skola och arbetsliv.

PRYO — Praktisk Yrkesorientering — är obligatorisk i grundskolans läroplan och omfattar i sin helhet minst 3 studiebesök i årskurs 8 och 2 veckors sammanhängande period i årskurs 9. Men skulle SÖ:s förslag gå igenom betyder det att företagen fick avsätta ytterligare tid och personal för skolans behov.

Alla skolor i Nyköpings kommun får komma till Sunlight

Eleverna på alla stadier i kommunens skolor får komma till Sunlight på allmänt orienterande besök. Vi har tagit emot förskolegrupper med vilka vi pratar om vikten av tand- och handhygien. De får även se en maskin ur vilken det "väller" tvålar. Många av eleverna har en familjemedlem eller anhörig som jobbar på Sunlight och har därför redan en viss kännedom om företaget.

Lab populärt för pryö

Sunlight är eftersökt som pryö-plats. Framför allt laboratoriet, vilket delvis beror på att det inom regionen i stort sett endast är Sunlight och Oxelösunds Järnverk, som har lab av sådan typ att det lämpar sig att ta emot pryöelever.

Under vårterminen i år har vi haft 12 elever på lab på sk en-dagspryo. En-dagspryo + tidigare studiebesök på en arbetsplats ska ligga till grund för elevens val av pryö-plats för två veckorsperioden i 9:an. Meningen är att eleven ska få en information om avdelningens arbetsuppgifter, arbetstid, lön, erforderlig utbildning och många andra frågor, som hänger samman med det yrke eleven valt att närmare få kontakt med.

Hur ser handledarna på pryö?

På utvecklingsavd är det ibland Lennart Roth, men oftast Laszlo Arato som ger eleverna den första informationen om avd. Så här tycker Laszlo: — Kan vi bara planera in pryö i god tid och alla är medvetna om att detta är en arbetsuppgift som alla andra och inget som ska göras vid sidan av ordinarie jobbet så går det bra. Under vårterminen har vi haft en-dagspryo och naturligtvis är det svårt för eleven att under en enda dag få någon konkret uppfattning om arbetet på ett lab. Men om inte annat så kanske ungdomarna tas ur den ganska så utbredda villfarelsen, att lab-arbete är något särskilt spännande med bubblande rör och kolvar, smällar och lite våghalsiga experiment. Så är det ju inte, vi gör många rutinjobb.

Hur är intresset hos eleverna?

— De ungdomar vi haft den här terminen har alla varit intresserade och några har haft kemi som hobby utanför skolan. Men visst stjal det av vår arbetstid. Det viktigaste är att man

inom företagsledningen är medveten om pryons omfattning och räknar med den som en del av vissa avdelningars arbetsuppgifter. Utan näringslivets medverkan fungerar ju pry inte alls.

På driftlab är **Evy Gelin** första kontakten med pryona. — Att betrakta eleverna som en belastning är väl lite hårt sagt, menar Evy, men visst tar de bort av vår arbetstid. Jag brukar ge dem första informationen om avd och presentera dem för kollegerna. När det gäller endags pry får de sedan gå någon timme tillsammans med några, som har sådana jobb att det är lämpligt. Provtagning t ex. De elever vi haft de senaste terminerna har verkat anmärkningsvärt mera motiverade än under tidigare år.

Vad tror Du om elevernas behållning?

— Det beror mycket på eleverna själva. Om de är öppna och frågvisa. Personalen här har arbetsuppgifterna väl inrutade och man är inte alltid så glad över att splittra sig mellan jobbet och eleven. Speciellt svårt har vi att ge eleverna "egna" jobb. Vi arbetar med exakta värden och kan aldrig ta för givet vad en elev kommit fram till. Får eleven en fettsyrahalt på 5 %, som i verkligheten är 6 %, i en pulveranalys t ex, så blir hela resultatet fel. Vi måste alltid kolla vad eleverna gjort.

— Ibland blir man skeptisk inför värdet av pry. Det händer att man frågar en elev om han/hon tänkt sig något yrke med anknytning till kemien och får svaret att vederbörande inte alls tänkt något särskilt utan valde pry som något "ur högen". Frågan är om inte yrkesvalet lagts för tidigt. Hur ska en 14—15-åring kunna känna för ett speciellt yrke när vuxenlivet ännu verkar så långt i framtiden? □

UT I DALOM

I samband med LIVS-76, Sveriges Speceri- och Livsmedelshandlareförbunds (SSLF) kongress i Falun i juni, deltog bl a Gibbs och Sunlight med att ge kongressdeltagarna en blandad underhållning och välbehövlig rekreation mellan förhandlingspassen.

I kongressens offentliga del, deltog också representanter för ett flertal statliga organ och myndigheter såsom Handelsdepartementet, Pris- och Kartellnämnden, Konsumentverket och Livsmedelsverket. Riksdagsman Per Ahlmark höll ett anförande under rubriken "Stampa inte ut de små".

I Glada Huset intill förhandlingslokalerna, bjöds under kongressprogrammets pauser på förströelse i form av ett litet nöjesfält, där deltagarna bl a kunde spela på lyckohjul, kasta ring och putta golf. Varje spel kostade en krona och hela intäkten gick till SSLF:s utbildningsfond. "Dalakväll på Dössberget" var ett arrangemang där

En meloditävling, ledd av **RUNE WIKLUND** (vid mikrofonen), blev mycket uppskattad. I finalen lyckades **VIOLA JOHANSSON** från Källö-Knippla bäst och gratuleras här av **CARL FOLCKER** till 1:a priset, en hollandsresa.

Pripps bjöd de 350 kongressdeltagarna på mat och dryck och Sunlight stod för underhållningen.

Pelle Nilssons kvartett bjöd upp till dans, vilken pågick till midnatt med en halv timmes avbrott för ett bejublat framträdande av Charlie Norman. □

Vad ska det bli?

Två veckor före industrisemestern startades grävningarna vid norra gaveln av byggnad I för iordningsställande av en kammare för provtagning och analys av avloppsvattnet från Sunlightfabriken i Nyköping.

Det är länsstyrelsens i Södermanland naturvårdsenhet, som ålagt företaget att lämna denna information om vattnet som lämnar fabriken avloppsnät f v b till kommunens reningsverk. Arbetet beräknas vara klart och provtagningarna kunna börja i slutet av september. Över 200.000 kronor kostar kalaset. Anordningarna mäter

mängden samt tar prov proportionellt mot flödet varvid man kan välja hur stor volym, som ska passera mellan varje provuppsugning. Proven samlas till ett dagmedelprov, av vilka väljes slumpmässigt två varje månad, som analyseras med avseende på:

- 1) pH-värde
- 2) COD (Chemical oxygen demand) d v s den mängd syre som åtgår för att oxidera oxiderbart material på kemisk väg. Det flesta typer av organiska föreningar går att bryta ner på detta sätt.
- 3) BS 7 Biokemisk syreförbrukning under sju dygn eller den mängd syre, som vid 20° C förbrukas av en liter vatten under sju dygn genom biokemisk oxidation. Detta tal motsvarar det syre som vattnet skulle förbruka om det släpptes obehandlat ut i våra sjöar och vattendrag.
- 4) Mängden avskilt material
- 5) Mängden total fosfor
- 6) Mängden tensider
- 7) Fettinnehåll. □

PERSONAL- meddelanden

Vi gratulerar till

70 år

Wollrath Lundström, pensionär, 8/8

Hildur Lövgren, pensionär, 4/9

Helge Sandström, pensionär, 4/9

60 år

Ragnar Norell, representant, 16/9

50 år

Alice Andersson, flyt prod, 11/8

40 år i tjänst

Sigurd Nilsson, verkstaden, 6/8

Naemi Jägerud, ek avd 14/9

Yngve Widén, tvålavd, 21/9

30 år i tjänst

Erik Bohl, utv avd, 1/8

15 år i tjänst

Sven-Ake Sjöstrand, tvålavd, 7/8

10 år i tjänst

Birgitta Lindeborg, driftlab, 1/8

Barbro Sahlgren, markn avd, 15/8

Lennart Eglund, dataavd, 1/9

Gun Kempe, utv avd, 5/9

Vi säger välkommen till

Terttu Kynsilehto, flyt prod, 21/5

Per Linnér, städavd, 21/5

Tony Borg, flyt prod, 2/8

Vi säger adjö till

Irja Hjern, pulverpackn, 3/6

Maud Johansson, pulvertillv, 4/6

Lars-Ove Andersen, Suma, 7/6

Henny Zachrisson, tvättkons, /17

Eija Welling, tvålavd, 4/7

Jan Sturfält, tvålavd, 4/7

Håkan Löqvist, pulverpackn, 4/7

Gullan Möller, Malmödepå, pens, 4/7

Helena Björklund, tvålavd, 4/7

Lisbeth Hessling, flyt prod, pens, 4/7

August Saarm, lagret, pens, 4/7

Ylva Ohlsson, utv lab, 5/7

Gunni Sköld, tvålavd, 11/7

Göran Lagerström, Suma, 31/7

Svea Bohman, driftlab, pens, 25/7

Ole Arvesen, ek avd, 1/8

Den här glada flickan är många redan bekant med. Sedan april i år har hon visat runt besöksgrupper på anläggningen i Nyköping. INGRID KENNMARK heter hon och är alltså vår färskaste guide.

Mitt varmaste tack till AB Sunlight, arbetsledare och -kamrater för uppvaktningen på min 60-årsdag och i samband med min pensionering.

Svea Bohman

Ett hjärtligt tack för den minnesvärda presenten och rosorna jag fick till min pensionering.

August Saarm

Hjärtligt tack till Sunlight för uppvaktningen med anledning av mina 40 år i företagets tjänst.

Sigurd Nilsson

Ett hjärtligt tack till företaget för blommor, telegram och present på min födelsedag.

Karin Klingemark

Till företaget ett hjärtligt tack för uppvaktningen vid vår pensionering. Likaså till vänner och kolleger ett varmt tack för brev, telefonsamtal och andra bevis på vänlighet.

Ernst Bergqvist, Erik Olofsson

DÖDSFALL

Rune Pettersson, pulvertillv, avled den 10 juni 1976 i en ålder av 44 år.

Karl Andersson, pensionär, avled den 18 juli 1976 i en ålder av 75 år.

för dom som inte orkar gå till cykelstället utan slänger cyklarna på övergångsstället och i staketet.

för gardinerna i motionshallen, som hänger som trasor.

SUCK MEDDELAR

I september kör SUCK:arna i Nyköping igång på allvar med säsongens första aktiviteter. Då har man planerat en utställning i matsalen under två veckor, som är tänkt att omfatta så många konstarter som möjligt. Troligtvis kommer det att visas konsthantverk som bildvävnad, keramik, silversmide, träskulptur, men även målningar och etsningar. Hur stor variation man kan ha på konstverken beror till stor del på hur säkerhetsfrågan kan ordnas.

Aktivitetsgruppen inom SUCK, Nyköping, hoppas att detta ska bli en intressant upptakt till såväl de övriga aktiviteterna i höst som till ett ökat medlemsantal inom Nyköpingsavdelningen. I oktober är ett besök hos någon Nyköpingskonstnär planerat och i november vill man gärna anordna en resa till någon utställning på annan ort ev kombinerad med någonting annat "konstigt".

Vill Du bli medlem i SUCK eller bara veta lite mera om föreningen så vänd Dig till Åsa Fogelberg, pers avd, som är föreningens Nyköpingsombud.